
Ivanka MILIČIĆ
Karolina MAJSEC

REINTEGRACIJA
OSNOVNOGA
ŠKOLSTVA U
VUKOVARU – U
SVJETLU NEKIH
STATISTIČKIH
PODATAKA

Prema službenim podacima, u školskoj godini 2007./08. šest osnovnih škola u Vukovaru pohađala su ukupno 2.262 učenika, od kojih je nastavu na srpskom jeziku i ćirilichnom pismu polazilo 596 učenika ili 26,3%, a nastavu na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu 1.666 učenika ili 73,7%. Desetljeće prije, što znači u školskoj godini 1997./98. tijekom koje je završen proces mirne reintegracije Hrvatskoga Podunavlja u ustavno-pravni (pa tako i obrazovni/školski) sustav Republike Hrvatske, četiri tada aktivne osnovne škole u Vukovaru pohađalo je ukupno 1.627 učenika – 1.553 učenika ili 95,5% polazilo je nastavu na srpskom jeziku, a samo 74 ili 4,5% učenika nastavu na hrvatskom jeziku.

Usporedba navedenih podataka, kao i onih iznesenih u tabličnim i grafičkim priložima, jasno pokazuje da je osnovno školstvo u postmirnoreintegracijskom razdoblju u Vukovaru, u kontekstu broja i strukture učenika s obzirom na jezik na kojemu se nastava održava, doživjelo znatne, čak radikalne promjene. One se ponajprije odražavaju u činjenici da je između školskih godina 1997./98. i 2007./08. broj učenika u nastavi na srpskom jeziku smanjen za 61,6%, a broj učenika u nastavi na hrvatskom jeziku povećan za čak 2.151,4%. U istom razdoblju ukupan broj učenika u osnovnim školama u Vukovaru povećan je za 139,0%, što je, uz ostalo, vrijedan pokazatelj stanja u vukovarskim osnovnim školama, kao i intenziteta procesa povratka nakon završetka mirne reintegracije.

U Vukovaru danas djeluje šest osnovnih škola – OŠ Blage Zadre i OŠ Siniše Glavaševića u zapadnom dijelu grada (Borovo naselje), OŠ „Mitnica“, OŠ Antuna Bauera, OŠ Nikole Andrića i OŠ Dragutina Tadijanovića. U tri osnovne škole (Siniše Glavaševića, Nikole Andrića i Dragutina Tadijanovića) nastava se održava na hrvatskom i srpskom jeziku, dok je u osnovnim školama „Mitnica“, Blage Zadre i Antuna Bauera, nastava samo na hrvatskom.

Ovakva situacija u vukovarskim osnovnim školama rezultat je primjene Ustavnoga zakona o pravima nacionalnih manjina iz prosinca 2002. godine te Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina iz svibnja 2000. godine. Prema navedenim pravnim aktima (kao i onima koji su im prethodili) pripadnici nacionalne manjine imaju pravo na odgoj i obrazovanje na svojem jeziku i pismu, koje se provodi na temelju triju modela organiziranja i provedbe nastave – model A, B i C. Srpska nacionalna manjina u Vukovaru jedina je konzumirala to pravo te se odlučila primijeniti model A, prema „kojemu se cjelokupna nastava izvodi na jeziku i pismu nacionalne manjine, a obvezno je učiti hrvatski jezik jednak broj sati kao što manjine uče svoje materinske jezike (...) Ovaj model nastave provodi se u posebnoj ustanovi, ali se može provoditi također u ustanovama s nastavom na hrvatskom jeziku u posebnim odjelima s nastavom na jeziku i pismu manjine“ (*Državni pedagoški standard osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja*, NN 63/2008.).

U školskoj godini 1997./98. sredinom koje je završen proces mirne reintegracije, na području Grada Vukovara radile su četiri osnovne škole: nastava na hrvatskom održavala se u OŠ Antuna Bauera (tadašnja III. osnovna škola), dok su nastavu na hrvatskom, ali i na srpskom jeziku provodile OŠ Dragutina Tadijanovića (bivša II.), OŠ Siniše Glavaševića (bivša VI.) i Nikole Andrića (bivša IV.).

Tablica 1.

Broj učenika u OŠ Dragutina Tadijanovića prema jezičnoj pripadnosti od školske godine 1997./98. do školske godine 2007./2008.

Školska godina	Nastava na srpskom jeziku	Nastava na hrvatskom jeziku	Ukupan broj učenika
1997./98.	480	11	491
1998./99.	282	130	412
1999./00.	300	108	408
2000./01.	212	192	404
2001./02.	190	221	411
2002./03.	167	248	415
2003./04.	158	243	401
2004./05.	144	248	392
2005./06.	124	264	388
2006./07.	120	266	386
2007./08.	120	265	385

Školska godina	Nastava na srpskom jeziku	Nastava na hrvatskom jeziku	Ukupan broj učenika
1997./98.	717	14	731
1998./99.	575	113	688
1999./00.	522	230	752
2000./01.	455	328	783
2001./02.	384	401	785
2002./03.	373	449	822
2003./04.	345	203	548
2004./05.	335	192	527
2005./06.	337	194	531
2006./07.	325	195	520
2007./08.	328	186	514

Tablica 2.

Broj učenika OŠ Siniše Glavaševića prema jezičnoj pripadnosti od školske godine 1997./98. do školske godine 2007./2008.

Školska godina	Nastava na srpskom jeziku	Nastava na hrvatskom jeziku	Ukupan broj učenika
1997./98.	356	0	356
1998./99.	256	0	256
1999./00.	211	0	211
2000./01.	182	0	182
2001./02.	145	0	145
2002./03.	143	41	184
2003./04.	146	61	207
2004./05.	135	71	206
2005./06.	132	92	224
2006./07.	136	116	252
2007./08.	148	137	285

Tablica 3.

Broj učenika OŠ Nikole Andrića prema jezičnoj pripadnosti od školske godine 1997./98. do školske godine 2007./2008.

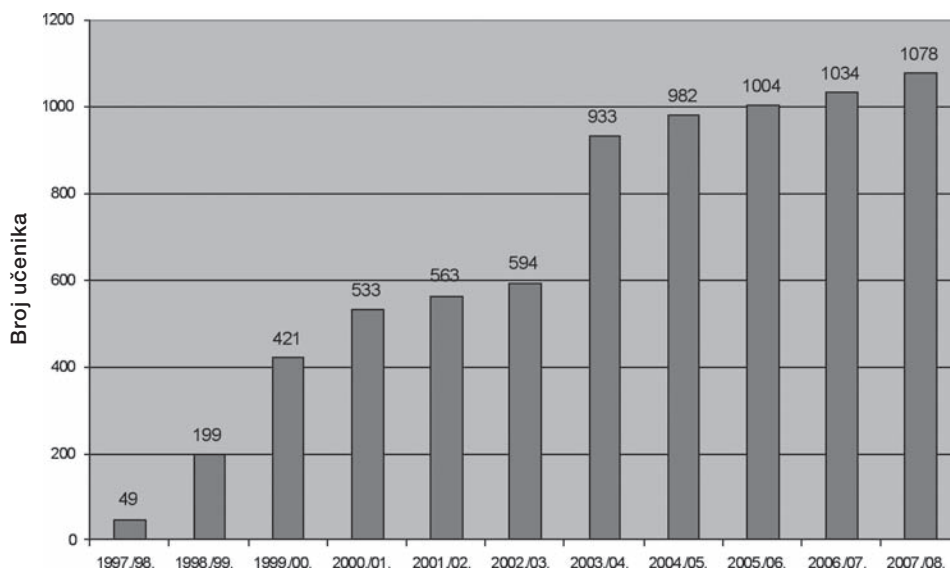
Ukupan broj učenika koji su u navedenom deseto-godišnjem periodu pohađali nastavu na srpskom jeziku smanjen je, ponovimo, sa 1.553 na 596 ili za 61,6%. Po školama najveće je smanjenje zabilježeno u OŠ Dragutina Tadijanovića (-75,0%), a najmanje u OŠ Siniše Glavaševića (-54,3%). Pad broja polaznika nastave na srpskom jeziku posljedica je dvaju paralelnih procesa – iseljavanja srpskog stanovništva iz grada te povećanja broja djece pripadnika srpske nacionalne manjine u razredima s nastavom na hrvatskom jeziku, što zasigurno ukazuje i na dublje društvene čimbenike tih promjena.

Ukupan broj djece koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u „dvojezičnim“ osnovnim školama u Vukovaru, porastao je u analiziranom razdoblju sa 25 na 613 ili za 2.352,0%, što uz porast broja djece u nastavi na hrvatskom jeziku u drugim školama (sa 49 na 1.078) za 2.100,0%, nedvojbeno pokazuje intenzitet povratka prognanika u razdoblju nakon mirne reintegracije.

Osim navedenog, statistički podaci pokazuju da se u tih deset godina broj djece u „srpskim“ razredima gotovo kontinuirano smanjuje (iznimka je samo posljednja školska godina u promatranom razdoblju, kada je nastavu na srpskom pohađalo 15 djece više nego u školskoj godini 2006./2007.), dok se broj djece u „hrvatskim“ razredima stalno povećava (najveći je porast, dakako, zabilježen 1998./99. u odnosu prema 1997./98. godini, kada je iznosio 497,3%).

Slika 1.

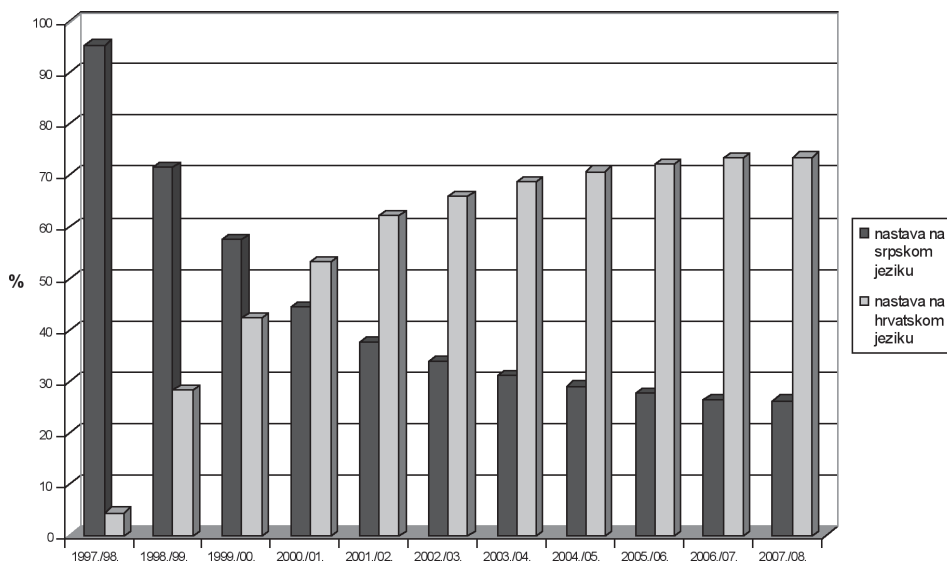
Kretanje broja učenika u OŠ Antuna Bauera, OŠ Blage Zadre i OŠ „Mitnica“, u kojima se nastava održavala isključivo na hrvatskom jeziku od školske godine 1997./98. do školske godine 2007./08.

Školska godina	Nastava na srpskom jeziku	Nastava na hrvatskom jeziku	Ukupan broj učenika
1997./98.	1553	74	1627
1998./99.	1113	442	1555
1999./00.	1033	759	1792
2000./01.	849	1053	1902
2001./02.	719	1185	1904
2002./03.	683	1332	2015
2003./04.	649	1440	2089
2004./05.	614	1493	2107
2005./06.	593	1554	2147
2006./07.	581	1611	2192
2007./08.	596	1666	2262

Tablica 4.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u Vukovaru prema jezičnoj pripadnosti od školske godine 1997./98. do školske godine 2007./2008.

Slika 2.

Struktura (%) učenika u osnovnim školama u Vukovaru prema jezičnoj pripadnosti od školske godine 1997./98. do školske godine 2007./08.

Prikazani podaci u ovom sažetom osvrtu trebaju poslužiti kao pokazatelj osnovnih promjena u javnom osnovnoškolskom sustavu u Vukovaru tijekom deset godina od završetka mirne reintegracije Hrvatskoga Podunavlja (i Vukovara) u politički, društveni, zakonodavni i teritorijalni sustav Republike Hrvatske. Navedene brojke, doduše, ne oslikavaju sva pitanja i osobito ne sve poteškoće koje su se javile ili se javljaju u radu osnovnih škola u Vukovaru. Nema sumnje da je opća politička i društvena situacija u Vukovaru, koja se onda izravno odražava i na funkcioniranje modela javnoga školstva, mnogo bolja nego tijekom i neposredno nakon rata. Međutim, ratne posljedice još se osjećaju, što na određen način i dalje otežava razvoj tolerancije i izgradnju međusobnog uvažavanja i povjerenja. Incidenata ili nasilja u školama ima koliko i u drugim hrvatskim sredinama. Ovdje je školski sustav, međutim, pod povećanom pažnjom, pa i incidenti dobivaju posebnu težinu. No, to nije samo posljedica primijenjenog modela školskog sustava koliko nedovoljne angažiranosti društva u cjelini, napose državnih institucija, obitelji i medija na uklanjanju sociopatoloških uzroka neprimjerenom ponašanju učenika.

Ključni problem postojećeg osnovnoškolskog obrazovnog sustava u Vukovaru temelji se na neopravdano visokom utjecaju dnevne politike na školski sustav. Odgoj i obrazovanje djece od strateškog je interesa za svako društvo, za svaki narod, i on ne može biti mjesto za rješavanje međunacionalnih i međuetničkih pitanja. Odvajanje djece po etničkoj osnovi u javnom školskom sustavu, neovisno o pozitivnim zakonskim propisima, stvara jasne pretpostavke za podizanje međusobnih ograda i u budućnosti, što ne mora, ali i može, stvoriti uvjete za nove krizne situacije. Nakon traumatičnog ratnog iskustva, trenutni školski model samo je pojačao ograničenja za uspostavu trajne pomirbe i suživota.